

CİNSEL SALDIRGANLIK**Dr. Aysun ERGÜL TOPÇU¹**
Dr. Gökhan TOPÇU²**Özet**

Bu özet çeviri, Franzoi, S. L. (2003). Social psychology. New York, NY: McGraw-Hill'in "Aggression" adlı bölümünün bir alt bölümüdür.

Anahtar Kelimeler: tecavüz miti, cinsel şemalar, kadına yönelik şiddet**SEXUAL AGGRESSION****Abstract**

This is a translation of a subtitle of the Chapter 13: "Aggression" in Franzoi, S. L. (2003). Social psychology. New York, NY: McGraw-Hill.

Keywords: rape myth, sexual scripts, violence against women**CİNSEL SALDIRGANLIK**

Tecavüzün (forcible rape), 1977'den beri %21 oranında artarak tüm büyük suçlar arasında en fazla artış gösteren suç olduğunu bilmek sizi şaşırtır mıydı (Von ve ark., 1991)? Peki, ABD'de her yıl yüz binden fazla kadının (yaklaşık her 6 dakikada bir) tecavüze uğradığını bildirmesi gerçeğine ne dersiniz (Federal Bureau of Investigation, 2001)? Bu istatistikler, toplumumuzda kadınların karşı karşıya kaldığı tehlikelere ilişkin korkunç gerçeklerdir. Kuşkusuz tecavüz ABD ile sınırlandırılmaz. Tecavüz evrensel bir olgu olmakla birlikte en fazla erkek şiddeti ve erkek egemen bir toplumsal ideolojinin biçimlendirdiği toplumlarda görülmektedir (Sanday, 1981). Bu bölümde, cinsel saldırganlığın olası üç belirleyicisi üzerinde durulacaktır. Bunlar *pornografi*, *cinsel şemalar* ve *kıskançlıktır*.

Pornografi "Tecavüz Miti"ndeki Bir İnanışı Destekler ve Kadınlara Yönelik Erkek Şiddetini Artırabilir

Diana Russell'a göre (1993), *erotizm*, şiddet içermeyen ve konu edilen insanlara saygılı olarak üretilen cinsel olarak açık saçık ya da uyarıcı malzeme iken, *pornografi* cinsel malzemenin istismar ve aşağılama ile birleştirildiği ve bu tür davranışların onaylandığı, göz yumulduğu ya da özendiriliyormuş gibi görüldüğü bir biçimde ortaya konulmasıdır. Pornografiye cinsel içeriği nedeniyle değil, başka bir kişiyi, genellikle bir kadını,

Çeviri Makale / Translated Article¹ Sorumlu yazar/Corresponding author, Dr. Aysun ERGÜL TOPÇU, Ankara Üniversitesi, Türkiye, aysunergul@gmail.com,

ORCID ID: 0000-0002-2657-5983.

² Hacettepe Üniversitesi, Türkiye, gokhant@hacettepe.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-5205-0606.

istismar edici ve aşağılayıcı şekilde betimlemesi nedeniyle karşı çıkmaktadır. Deneysel çalışmalar, erotik malzemeye maruz kalmanın genellikle hoş bir duygusal tepkiye yol açtığını ve hem kadınlarda hem de erkeklerde cinsel uyarılmayı yükselttiğini göstermektedir, bu da onların genellikle daha az saldırgan olmalarıyla sonuçlanmaktadır (Davis ve Bauserman, 1993; Donnerstein ve ark., 1987).

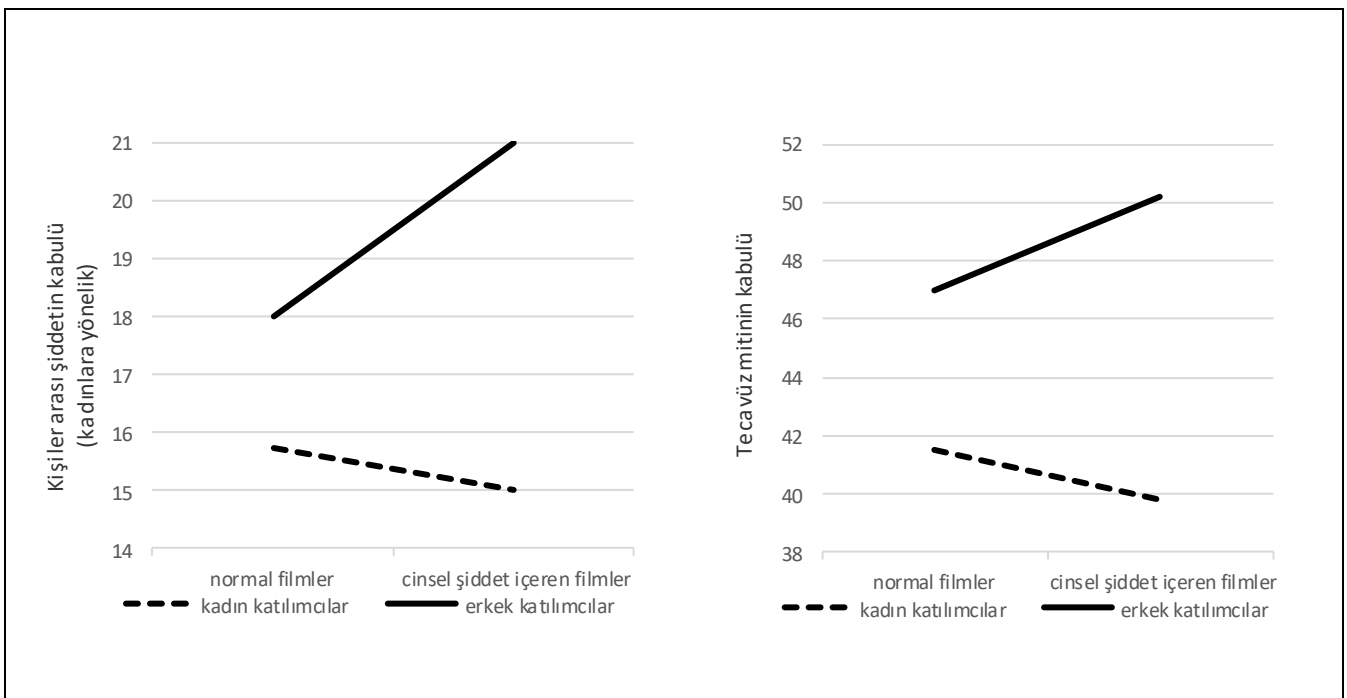
TECAVÜZ MİTİ

428 adet pornografik kitabın bir içerik analizinde, Sosyolog Donald Smith (1976), fiziksel istismarın, erkekler ve kadınlar arasındaki cinsel ilişkilerde en yaygın tema olduğunu ortaya koymuştur. Bu kitapta betimlenen tüm seks öykülerinin %20'si tecavüz içermektedir. Öyküler temel olarak, kurbanın saldırının başlarında yaşadığı korku ve dehşet üzerinde odaklanmıştır ve saldırı devam ettikçe, bunu kadının cinsel arzusunun uyanışı izlemiştir. Bu tecavüz betimlemelerinin %97'den fazlasında, kurbanlar cinsel saldırı sırasında orgazm yaşamıştır. Benzer hikâye temalarına, cinsel içerikli videolarda da rastlanmaktadır (Cowan ve Campbell, 1994).

Kadınların zora dayanan cinsel ilişkiden hoşlandıkları ve bunu cinsel açıdan heyecanlı buldukları şeklinde yanlış bir inanç vardır. Bu inanç, *tecavüz miti* olarak bilinmektedir (Payne ve ark., 1999). Tecavüz suçlularının bu mite inanma eğiliminde olmaları şaşırtıcı değildir (Scully, 1985), fakat pornografiye maruz kalmanın ayrıca sıradan erkeklerin tecavüz miti inançlarını artırdığı yönündeki kanıtlar daha endişe vericidir. Bu tür bir çalışmada, Neil Malamuth ve James Check (1981), Kanadalı bir grup üniversite öğrencisine ticari filmler izletmiştir. Öğrencilerin yarısı şiddet içermeyen iki romantik film (*A Man and a Woman* ve *Hooper*) izlerken, diğer yarısı kadın karakterlerin cinsel saldırı ile uyarıldığı ve saldırganlarını romantik olarak çekici bulmalarını konu alan cinsel saldırganlık içeren iki film (*Swept Away* ve *Getaway*) izlemiştir. Birkaç gün sonra, aynı öğrencilerden, tecavüz ve kadınlara yönelik diğer saldırganlık biçimleri hakkındaki tutumlarıyla ilgili bir anketi doldurmaları istenmiştir.

Sonuçlar, cinsel saldırganlık içeren bu iki filme maruz kalmanın, erkek izleyicilerde kadınlara yönelik kişilerarası saldırganlığın ve tecavüz mitinin kabulünü artırdığını göstermiştir (bkz., Şekil 1). Tersine, kadınlarda kadınlara yönelik kişilerarası saldırganlığın ve tecavüz mitinin kabulü, cinsel saldırganlık içeren bu filmleri izledikten sonra azaldı. Bu bulgu kadınlara yönelik şiddeti destekliyor görünen filmlere maruz kalmanın erkeklerin bu tür şiddeti daha fazla kabul etmelerine neden olabileceğini göstermektedir. Daha sonra yapılan çalışmalar bu sonuçları doğrulamıştır (Oddone-Paolucci ve ark., 2000).

Şekil 1. Medyanın Kadınlara Yönelik Şiddetin Kabulüne Etkileri

PORNOGRAFI KADINLARA YÖNELİK ERKEK SALDIRGANLIĞINI KIŞKIRTMAKTA MIDIR?

Buraya kadar, cinsel içerikli şiddet filmlerine maruz kalmanın, erkeklerin tecavüze ilişkin yanlış inançları daha fazla kabul edici olmalarına ve kadınlara yönelik şiddete daha fazla tolerans göstermelerine yol açabileceğini gördük. Peki, bu, gerçekte erkeklerin kadınlara karşı artan saldırganlığına dönüşmekte midir? Bu soruyu yanıtlamak için, sosyal psikologlar iki ayrı çizgide araştırma yapmışlardır: 1) laboratuvar ortamında saldırganlığı nasıl etkilediğini görmek için şiddet içeren pornografiye maruz kalmanın değişimlendiği laboratuvar deneyleri. 2) pornografinin belirli bir coğrafi bölgedeki yaygınlığının cinsel saldırganlıkla ilişkili olup olmadığı üzerine yapılmış tarama çalışmaları.

Tablo 1. Tecavüz Miti Kabul Ölçeği Örnek Maddeleri

1. İlk buluşmada erkeğin evine ya da dairesine giden kadın cinsel ilişkiye girmeye istekli olduğunu ima ediyor demektir.   5. Kadınlar sutyensiz ya da kısa etek ve dar bluzlarla dolaşıyorlarsa bela arıyorlar demektir.   10. Kadınların çoğu bilinç dışı bir tecavüz edilme isteği içindedirler ve bu nedenle bilinç dışı olarak saldırıya uğrayabilecekleri bir durum yaratabilirler.   12. Size göre tecavüze uğradığını bildiren kadınların yüzde kaçını kızgın oldukları ve suçladıkları erkekten intikam almak amacıyla yalan söylüyorlar?

Tablo 2. Bireylerarası Şiddetin Kabulü Ölçeği Örnek Maddeleri

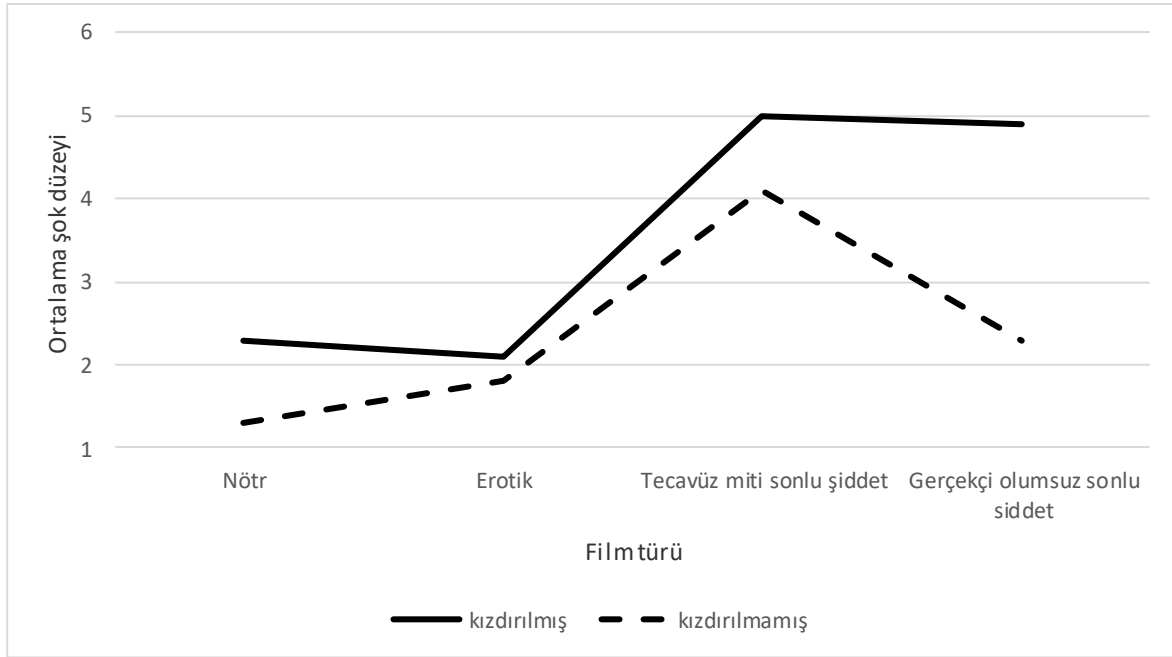
2. Hırpalanmak pek çok kadın için cinsel olarak tahrik edicidir.   6. Kocasını vurduğunda kadın evi terk etmelidir (ters kodlanmaktadır).

Laboratuvar deneylerinde, Edward Donnerstein tarafından yürütülen bir dizi çalışma, erkekte erkeğe saldırganlığın şiddet içeren pornografiye maruz kaldıktan sonra artmadığını, ancak erkekte kadına saldırganlığın büyük ölçüde arttığını ortaya koymaktadır (Donnerstein, 1983). Bir çalışmada, Donnerstein ve Leonard Berkowitz (1981), tecavüzün filmlerde betimlenme biçiminin, erkek izleyicilerin daha sonraki saldırganlığını belirlemede çok önemli olduğunu gösterdi. Önce, erkek katılımcılar bir erkek ya da kadın asistan tarafından ya kızdırıldılar ya da kızdırılmadılar ve daha sonra normal, erotik ya da şiddet içerikli iki pornografik filmden birini izlediler. Cinsel şiddet içeren her iki filmde de, bir kadına iki erkek tarafından tecavüz edildi. Ancak her iki film farklı bir sonla bitiyordu. Bu sonlardan birinde kurban, tecavüzden cinsel zevk aldığı için gülüyor ve direnmiyordu (*tecavüz miti sonu*). Diğerinde ise, kurban açıkça acı ve duygusal karışıklık içerisindeydi, öğrendiğini ve aşağılandığını ifade ediyordu (*gerçekçi olumsuz son*).

Şekil 2'den de görülebileceği gibi, araştırmacının kadın asistanı tarafından kızdırılmış olup tecavüz miti sonu ve gerçekçi olumsuz son içeren filmlerden herhangi birini izlemiş olan erkekler, bu filmlerdeki kurbanların tecavüze gösterdiği duygusal tepkilerden bağımsız olarak, kadın asistana daha büyük şoklar verdi. Bununla birlikte, kızdırılmamış ve tecavüz filmine maruz kalmış erkekler, yalnızca film kadını tecavüz deneyiminden hoşlanıyor olarak betimlediğinde, kadın asistana büyük şoklar verdi. Bu sonuçlar, cinsel özellik taşımayan saldırganlık konusunda yapılan diğer araştırma bulgularıyla tutarlıdır. Bu çalışmalarda, kurbanın acı çektiği yönündeki ipuçları, kızdırılmamış bireylerde, empatiye neden olarak saldırganlığı azaltma eğilimindedir. Ancak kurbanın acı içerisinde olması, yüksek düzeyde kızdırılmış bireyler için gerçekte saldırganlığın artmasına neden olabilir (Geen, 1978). Bu durumun olası bir açıklaması, kızgınlığın kurbanın içinde bulunduğu olumsuz duruma karşı empati eşliğini yükseltebileceğidir (Hartmann, 1969). Diğer açıklama, Berkowitz'in saldırganlık bağlantılı ipuçları görüşüdür. Bu görüşe göre kızdırılmış erkekler için, cinsel saldırının kurbanı olan bir kadını izlemek yalnızca uyarılmaya neden olmayabilir, ayrıca kadını saldırganlıkla

ilişkilendirebilir. Daha sonra, saldırganlığın davranışsal seçenek olduğu bir durumda, bir kadının varlığı halihazırda kızgın olan erkek için saldırgan davranışı tetiklemeye yeterli bir ipucu olabilir.

Şekil 2. Film kurbanının tecavüze tepkisi erkek izleyicilerin kadınlara karşı sonraki saldırganlık düzeylerini nasıl etkilemektedir?

Donnerstein'in genel bulguları ve diğer deneysel çalışmaların bulguları (Hui, 1986), şiddet içeren pornografi izleyen erkeklerin kadınlara karşı saldırgan davranışlara daha fazla başvurabileceğini göstermesine karşın, gerçek seks suçları hakkında yapılmış tarama çalışmaları genellikle bu sonucu desteklememektedir. Örneğin, Berl Kutchinsky (1971, 1985), "eğer pornografi kadınlara karşı erkek cinsel saldırganlığını artırıyorsa, o zaman cinsel suçlar pornografinin yasalarca serbest bırakıldığı zaman artmış olmalıdır" şeklinde mantıklı bir çıkarımda bulunmuştur. Bu hipotezi test etmek için 1960'ların sonlarına doğru Danimarka'da sert pornografinin yasallaşmasından önceki ve sonraki suç istatistiklerini bir araya getirmiştir. Elde ettiği sonuçlar, deneysel yazına dayanarak beklenebilecek sonuçların tam tersiydi: Pornografiye erişimin kolaylaşması, kayıtlara geçen tecavüz sayısı değişmeden kalırken, çocuklara yönelik cinsel suçlarda bir düşüşle aynı zamana rastlamaktaydı. Kutchinsky (1991), daha sonra çalışmasını genişleterek 1964-1984 yılları arasında Danimarka, İsveç, Almanya ve ABD'den elde ettiği tecavüz istatistikleri ve cinsel saldırganlık dışı suç oranlarına bakmıştır. Bu dört ülkede de yeni yasalar pornografiyi 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında daha erişilebilir kılmıştır. Pornografinin bu artan erişilebilirliği cinsel saldırganlıktaki artışla örtüşmekte midir? Suç istatistikleri, tecavüz oranlarının yalnızca ABD'de yükseldiğini, fakat bu değişikliğin cinsel saldırganlık dışı suçlarda benzer bir artışla aynı zamana rastladığını ortaya koymuştur. Kutchinsky, tecavüzler ve saldırılardaki bu eş zamanlı yükselmenin, tecavüzün cinsel uyarılmadan çok bir şiddet eylemi olduğu inancıyla tutarlı olduğunu kabul etmektedir. Bu sonuçlar, pornografiye erişilebilirlikteki artışın cinsel suçların artışında doğrudan bir katkısının olmadığını göstermektedir (Bauserman, 1996).

Deneysel ve tarama çalışmalarındaki çelişkili bulgular, bu konuda kesin bir sonuca varmadan önce başka çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu arada, Murray Straus ve arkadaşları, yaptıkları bir çalışmanın sonuçlarına dayanarak, tecavüz oranlarının iki toplumsal güç tarafından biçimlendirildiğini ileri sürmüştür (Baron ve Strauss, 1987,1989). Birincisi, yoksulluk, kentleşme ve boşanma (ABD'de 1960'lardan beri gittikçe artmakta olan en ciddi toplumsal sorunlar) gibi toplumsal sorunların artmasının yol açtığı *toplumsal dengesizlik*dir. İkincisi ise, kadınlar üzerinde güç kullanma ve baskın olma isteği olarak tanımlanan *süpererkeklik* (hipermasculinity). Tecavüz miti, süpererkekliğin bir ürünüdür.

Kültür Temelli Cinsel Şemalar Tanıdık Tecavüzünü Arttırabilir

Bir flört ilişkisinde, arkadaşlar ya da romantik bir ilişki yaşayan insanlar arasında ortaya çıkan ve zora dayanan cinsel ilişki *tanıdık tecavüzü* (ya da sevgili tecavüzü) olarak bilinir. Amerikan üniversite kampuslarında

tanıdık tecavüzü, tüm tecavüzler ya da tecavüz girişimlerinin %84'ünü açıklamaktadır (Koss ve ark., 1987). 1992 yılında ABD'deki en parlak iki bin lisenin birinci ve sonuncu sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen bir tarama çalışmasında, öğrencilerin %31'i tanıdık tecavüzünün kurbanı olan bir kişiyi tanıdıklarını belirtti. Erkeklerin %95'i ve kadınların %97'si cinsel tekliflerin bir kadının hayır cevabından sonra bırakılması gerektiğini kabul etmekle birlikte, yaklaşık yarısı bir kadın hayır dediği zaman bunun daima hayır anlamına gelmeyeceğine inanmaktaydı (Cox News Service, November 18, 1992).

Hayırın daima hayır anlamına gelmeyeceği inancının bir açıklaması ergenlerin olgunlaşırken öğrendiği cinsel şemalardan gelmektedir. Şemalar, insanların belirli bir ortamdaki olası hedefleri, davranışları ve sonuçları öngörmelerini sağlayarak onların sosyal davranışlarına rehberlik eder. Çocukların şiddet içeren televizyon programlarını izleyerek saldırgan şemaları öğrenebileceği gibi, ergenler ve yetişkinler de, saldırganlık ihtimalini artırabilecek toplumsal cinsel şemaları flört ilişkilerinden öğrenebilirler.

DİRENEN KADIN ROLÜ

Hayırın her zaman hayır anlamına gelmeyeceği şeklindeki yanlış inanç, kadının rolünün sekse direnmek ve erkeğin rolünün kadının itirazlarına rağmen cinsel isteklerinde ısrar etmek olduğu şeklindeki geleneksel cinsel şemaya dayanmaktadır (Alksnis ve ark., 1996). Charlene Muehlenhard ve Lisa Hollabaugh (1988), aslında bazı kadınların erkeklerle ilişkilerinde bazen bu geleneksel cinsel şemayı kabul etmekte olduklarını ortaya koydu. Yaklaşık 600 üniversite öğrencisi kadına uygulanan bir ankette araştırmacılar onlardan bir erkekle aşağıdaki gibi bir durumu hiç yaşamayı yaşamadıklarını hatırlamalarını istediler.

Sizle cinsel ilişki yaşamak isteyen bir erkekle birlikteydiniz ve bunu siz de istiyordunuz, cinsel ilişki yaşamak istemenize rağmen her nedense istemediğinizi belirttiniz. Başka bir deyişle, evet anlamında hayır dediniz.

Katılımcıların %39'u bunun gibi bir durumu, bir erkekle en az bir kez yaşadıklarını kaydetti. Daha yeni çalışmalar sekse simgesel direnmenin %39 yerine yaklaşık %10 olduğunu ve flört ilişkisinin ileriki evrelerinde ortaya çıktığını ileri sürmektedir (Shotland ve Hunter, 1995).

Bu daha düşük tahminler doğru olsa bile, niçin on kadından biri sekse karşı bu tür bir simgesel direnç göstermektedir? Olası bir açıklama, kadınlar ve erkekler arasında cinsel etkinlik konusundaki toplumsal çifte standartlarla ilgilidir. Daha basitçe, sıklıkla yaşanan evlilik dışı cinsel ilişki, toplumsal olarak erkekler için kadınlar için olduğundan daima daha kabul edildir. Kadınlar için seksi görünmek toplumsal olarak kabul edilebilir olsa da, cinsel olarak aşırı istekli görünmeleri halinde rasgele cinsel ilişki yaşayan ya da hafifmeşrep biri olarak etiketlenme riskine girerler. Bu çifte standartla karşılaşan bazı kadınlar, simgesel dirence başvurmayı bu türden olumsuz bir toplumsal yüklemeyi savuşturmak üzere rasyonel bir davranış olarak görebilirler.

Ancak bu cinsel şemayı kullanmanın bir tehlikesi şudur: Bu, kadınlar ve erkekler arasındaki dürüst iletişimi engellemekle kalmaz ayrıca kısıtlayıcı toplumsal cinsiyet rollerini devam ettirir ve erkekleri kadınların itirazlarını görmezden gelme noktasında cesaretlendirir. Sekse karşı simgesel direnç gösteren bir kadınla karşılaşmak, bir erkeğin tecavüz miti inancını pekiştirebilir.

AVCI ERKEK ROLÜ

Kanıtlar bazı kadınların cinsel istekleriyle ilgili karışık mesajlar gönderdiklerine işaret etmesine karşın, bu zora dayanan seksi kesinlikle haklı çıkarmaz. Tanıdık tecavüzünün bir erkeğin cinsel saldırganlığını durdurmayı reddettiği zaman ortaya çıktığı gerçeği ne kadar vurgulansa azdır. Üniversite kampuslarındaki tarama çalışmaları, erkelerin %12-15'inin karşısındakinin isteksizliğine rağmen cinsel ilişki yaşamak amacıyla zor ya da şiddet kullandığını kabul ettiğini göstermektedir (Sigelman ve ark., 1984). Çok daha şaşırtıcı olan tarama bulgularında, kesinlikle yakalanmayacakları ya da cezalandırılmayacaklarını bilmeleri durumunda bir kadına tecavüz etme olasılıklarını değerlendirmeleri istenen erkek üniversite öğrencileri, %35-51 oranında bunu yapmaları için en azından "biraz ihtimal" olduğunu ifade etmiştir (Malamuth, 1981).

Cinsel haz, açıkça, tecavüzde bir güdü olmasına karşın tecavüz suçlarıyla yapılan çalışmalarda, tecavüzü süpererkeklik duygularını tasdik eden saldırgan bir fetih olarak gördükleri ortaya çıkmıştır (Groth,

1979). Bu çalışmaya dayanarak toplum bilimciler kadınlar üzerinde güç kullanma ve baskın olma arzusunun cinsel saldırganlıkta anahtar bir etmen olduğunu saptadılar (Malamuth ve Thornhill, 1994).

Cinsel Kıskançlık Sık Sık Yakın İlişki Şiddetine Neden Olur

Cinsel saldırganlık yalnızca cinsel saldırıyı ve tecavüzü gerektirmez. Sevgililer ya da eski sevgililer arasındaki kıskançlık sık sık saldırganlığa yol açabilir. Amerikalı ve Kanadalı kadınların romantik bir ilişki yaşadıkları bir erkek tarafından yaralanma oranı, otomobil kazaları, silahlı soygunlarda ve yabancı tecavüzü oranlarının toplamından daha fazladır (Grandin ve Lupri, 1997; Zlotnick ve ark., 1998). Kurbanlar ve saldırganlar, bu tür saldırganlığın esas nedeninin cinsel kıskançlık olduğunu belirtmişlerdir (Daly ve Wilson, 1996). Kanada'da 1990 yılında öldürülen kadınların %39'u o sıradaki ya da eski sevgilisi tarafından öldürülmüştür (Toronto Globe ve Mail, 18 Ocak, 1993). ABD'de öldürülen kadınların yarısından fazlası partner cinayetinin kurbanıdır (Browne ve Williams, 1989). Erkek sevgililerini öldüren kadınlar genellikle bunu partnerlerinin kıskançlık bağlantılı fiziksel saldırılarına karşı kendilerini korumak amacıyla yapmaktadırlar.

Heteroseksüel erkeklerin partnerlerinin sadakatsizliğinden şüphelendikleri zaman daha fazla şiddet içeren bir tepki verme eğiliminde olmaları gerçeği, toplumların tarih boyunca bu tür tepkileri kadınlar için onaylamazken erkekler için onaylaması nedeniyle olabilir. Gerçekte dünya genelindeki çoğu kültürde kadınların dövülmesi diğer aile içi şiddet türlerinden daha yaygın olup (Levinson, 1989), erkeklerin arkadaş çevreleri tarafından desteklenmektedir (Capaldi ve ark., 2001).

Kıskançlığı ve şiddeti inceleyen tüm araştırmalar, aslında heteroseksüel ilişkilere odaklanmakla birlikte, yeni çalışmalar ayrıca eşcinsel erkeklerin ve eşcinsel kadınların ilişkilerinde de şiddet olduğunu belgelemektedir (Levy ve Lobel, 1991; Waterman ve ark., 1989). Şaşırtıcı bir şekilde, eşcinsel kadınlar en az eşcinsel erkekler kadar partnerlerini kurban ediyor görünmektedirler (Waldner-Haugrud ve ark., 1997). Daha önce verilen bulgular, kadınların fiziksel olarak erkeklerden daha az saldırgan olma eğiliminde olduklarına işaret etmekteydi. Peki, neden eşcinsel kadın ilişkilerinin istismar düzeyi daha düşük değildir? Birkaç çalışma, bunun eşcinsel kadın çiftlerin eşcinsel erkek çiftlerden daha fazla kendilerini toplumdan soyutlama eğiliminde olmaları yüzünden olabileceğini ileri sürmektedir (Lockhart ve ark., 1994; Renzetti, 1993). Bu tür bir soyutlanma eğilimi, kişinin partnerine aşırı bağımlılığına ve ilişkide şiddet olasılığının artmasına yol açar (Pagelow, 1984). Bu bulgular, cinsel yönelimden bağımsız olarak, çiftler birbirlerine aşırı bağımlı olduklarında kıskançlık temelli istismarın ortaya çıkabileceğine işaret etmektedir.

Tablo 3. ABD ve Kanada'da Çiftler Arasındaki Ev İçi Şiddet

Risk faktörleri
• Erkek işsizliği
• Erkeğin yılda en az bir kez uyuşturucu madde kullanması
• Partnerlerin farklı dini inançlarının olması
• Erkeğin babasının annesine vurduğuna şahit olmuş olması
• Çiftlerin kendilerini çevrelerinden soyutlamış olmaları
• Erkeğin mavi yakalı bir işte çalışıyor olması
• Erkeğin liseden mezun olmamış olması
• Erkeğin 18-30 yaş arasında olması
• Erkeğin ya da kadının ev içerisinde çocuklara yönelik aşırı şiddet uyguluyor olması

- Ailenin toplam gelirinin yoksulluk sınırının altında olması

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, James Makepeace (1989) iki farklı tip kur yapma şiddetinin varlığını gösteren kanıtlar elde etti. Biri erken evre ilişkilere, diğeri ise geç evre ilişkilere özgüdür. Erken evre romantik ilişkilere, özellikle ilk flörtlerde, en yaygın görülen *avcı şiddetidir*. Saldırganın temel güdüsü partnerini cinsel olarak istismar etmektir. Fiziksel saldırganlık, cinsel ilişki elde etmek için kullanılmaktadır ve bu nedenle bu şiddet daha önce tartışılan tanidik tecavüzüne benzemektedir. Bu ilişkiler genellikle bitmektedir. Düzenli olarak flört etme aşamasına ilerleyip, daha sora çiftin nişanlanma ve birlikte yaşamaya başladığı ileri aşamalarda, çiftler dikkatlerini ne şekilde sosyalleşeceklerine ve ilişkinin durumunu tam olarak tanımlamaya vermektedirler. Bu durumda ortaya çıkan şiddet ilişkisel (relational) olma eğilimindedir ve esas olarak kıskançlık ve reddetme tarafından güdülenmektedir.

İlişkisel şiddet kurbanlarının bu yıkıcı ilişkileri bitirmede başarısız olmalarının nedeni, partnerlerine aşırı psikolojik ve duygusal bağılıklarıyla ilişkili olabilir. Makepeace'nin bulguları, kendilerini kurban eden kişiyle nişanlı ya da evli olan ilişkisel şiddet kurbanlarının ilişkilerini bitirme olasılığının, çok istikrarlı bir flört ilişkisi yaşayan kişilere oranla daha az olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Alksnis, C., Desmarais, S., & Wood, E. (1996). Gender differences in scripts for different types of dates. *Sex Roles, 34*(5), 321-336.
- Baron, L., & Straus, M. A. (1987). Four theories of rape: A macrosociological analysis. *Social Problems, 34*(5), 467-489.
- Baron, L., & Straus, M. A. (1989). *Four theories of rape in American society: A state-level analysis*. Yale University Press.
- Bauserman, R. (1996). Sexual aggression and pornography: A review of correlational research. *Basic and Applied Social Psychology, 18*(4), 405-427.
- Browne, A., & Williams, K. R. (1989). Exploring the effect of resource availability and the likelihood of female-perpetrated homicides. *Law and Society Review, 75*-94.
- Capaldi, D. M., Dishion, T. J., Stoolmiller, M., & Yoerger, K. (2001). Aggression toward female partners by at-risk young men: The contribution of male adolescent friendships. *Developmental psychology, 37*(1), 61-73.
- Cowan, G., & Campbell, R. R. (1994). Racism and Sexism in Interracial Pornography A Content Analysis. *Psychology of Women Quarterly, 18*(3), 323-338.
- Daly, M., & Wilson, M. I. (1996). Violence against stepchildren. *Current Directions in Psychological Science, 5*(3), 77-81.
- Davis, C. M., & Bauserman, R. (1993). Exposure to sexually explicit materials: An attitude change perspective. *Annual Review of Sex Research, 4*(1), 121-209.
- Donnerstein, E. (1983). Erotica and human aggression. *Aggression: Theoretical and empirical reviews, 2*, 127-154.
- Donnerstein, E., & Berkowitz, L. (1981). Victim reactions in aggressive erotic films as a factor in violence against women. *Journal of personality and social psychology, 41*(4), 710-724.
- Donnerstein, E., Linz, D., & Penrod, S. (1987). *The question of pornography: Research findings and policy implications*. Free Press.
- Federal Bureau of Investigation. (2001). Crime in the United States. <http://www.fbi.gov/pressrel/pressrel01/cius2000.htm>
- Geen, R. G. (1978). Some effects of observing violence upon the behavior of the observer. *Progress in experimental personality research, cilt 8*, B. Maher (Ed), New York: Academiz Press, 49.

- Grandin, E., & Lupri, E. (1997). Intimate violence in Canada and the United States: A cross-national comparison. *Journal of Family Violence, 12*(4), 417-443.
- Groth, A. N. (1979). *Men who rape*: New York: Plenum.
- Hartmann, D. P. (1969). Influence of symbolically modeled instrumental aggression and pain cues on aggressive behavior. *Journal of Personality and Social Psychology, 11*(3), 280.
- Hui, C. H. (1986). Fifteen years of pornography research: Does exposure to pornography have any effects. *Bulletin of the Hong Kong Psychological Society, 16*, 41-62.
- Koss, M. P., Gidycz, C. A., & Wisniewski, N. (1987). The scope of rape: incidence and prevalence of sexual aggression and victimization in a national sample of higher education students. *Journal of consulting and clinical psychology, 55*(2), 162-170.
- Kutchinsky, B. (1971). Towards an explanation of the decrease in registered sex crimes in Copenhagen. *Technical Reports of the Commission on Obscenity and Pornography, 7*, 263-310.
- Kutchinsky, B. (1985). Pornography and its effects in Denmark and the United States: A rejoinder and beyond. *Comparative Social Research, 8*, 301-330.
- Kutchinsky, B. (1991). Pornography and rape: Theory and practice?: Evidence from crime data in four countries where pornography is easily available. *International Journal of Law and Psychiatry, 14*(1-2), 47-64.
- Levinson, D. (1989). *Family violence in cross-cultural perspective*. Sage Publications, Inc.
- Levy, B., & Lobel, K. (1991). Lesbian teens in abusive relationships. *Dating violence: Young women in danger*, 203-208.
- Lockhart, L. L., White, B. W., Causby, V., & Isaac, A. (1994). Letting out the secret: Violence in lesbian relationships. *Journal of Interpersonal Violence, 9*(4), 469-492.
- Makepeace, J. M. (1987). Dating, living together, and courtship violence. In M. A. Pirog-Good & J. E. Stets (Eds.), *Violence in dating relationships: Emerging social issues*. (pp. 94-107). New York: Praeger.
- Malamuth, N. M. (1981). Rape fantasies as a function of exposure to violent sexual stimuli. *Archives of Sexual Behavior, 10*(1), 33-47.
- Malamuth, N. M., & Check, J. V. (1981). The effects of mass media exposure on acceptance of violence against women: A field experiment. *Journal of Research in Personality, 15*(4), 436-446.
- Malamuth, N. M., & Thornhill, N. W. (1994). Hostile masculinity, sexual aggression, and gender-biased domineeringness in conversations. *Aggressive behavior, 20*(3), 185-193.
- Muehlenhard, C. L., & Hollabaugh, L. C. (1988). Do women sometimes say no when they mean yes? The prevalence and correlates of women's token resistance to sex. *Journal of personality and social psychology, 54*(5), 872-879.
- Oddone-Paolucci, E., Genuis, M., & Violato, C. (2000). A meta-analysis of the published research on the effects of pornography. In C. Violato, E. Oddone-Paolucci, & M. Genuis (Eds.), *Changing family and child development* (pp. 48-59). Aldershot, England: Ashgate
- Pagelow, M. (1984). *Family violence*. New York: Praeger.
- Payne, D. L., Lonsway, K. A., & Fitzgerald, L. F. (1999). Rape Myth Acceptance: Exploration of Its Structure and Its Measurement Using the Illinois Rape Myth Acceptance Scale. *Journal of Research in Personality, 33*(1), 27-68.
- Renzetti, C. M. (1993). Violence in lesbian relationships. In M. Hensen & M. Hareway (Eds.), *Battering and family therapy: A feminist perspective* (pp.188-199). Newbury Park, CA: Sage.
- Russell, D. E. (1993). *Making violence sexy: Feminist views on pornography*. Teachers College Press.
- Sanday, P. R. (1981). The socio-cultural context of rape: A cross-cultural study. *Journal of social issues, 37*(4), 5-27.
- Scully, D. (1985). The role of violent pornography in justifying rape. *Unpublished paper prepared for the Attorney General's Commission on Pornography Hearings, Houston, Texas*.

- Shotland, R. L., & Hunter, B. A. (1995). Women's "token resistant" and compliant sexual behaviors are related to uncertain sexual intentions and rape. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(3), 226-236.
- Sigelman, C. K., Berry, C. J., & Wiles, K. A. (1984). Violence in college students' dating relationships. *Journal of Applied Social Psychology*, 14(6), 530-548.
- Smith, D. G. (1976, August). Sexual aggression in American pornography: The stereotype of rape. *In annual meeting of the American Sociological Association*, New York City.
- Von, J. M., Kilpatrick, D. G., Burgess, A. W., & Hartman, C. R. (1991). Rape and sexual assault. *Violence in America: A public health approach*, 95-122.
- Waldner-Haugrud, L. K., Gratch, L. V., & Magruder, B. (1997). Victimization and perpetration rates of violence in gay and lesbian relationships: Gender issues explored. *Violence and victims*, 12(2), 173-184.
- Waterman, C. K., Dawson, L. J., & Bologna, M. J. (1989). Sexual Coercion in Gay Male and Lesbian Relationships: Predictors and Implications for Support Services. *The Journal of Sex Research*, 118-124.
- Zlotnick, C., Kohn, R., Peterson, J., & Pearlstein, T. (1998). Partner physical victimization in a national sample of American families: Relationship to psychological functioning, psychosocial factors, and gender. *Journal of Interpersonal Violence*, 13(1), 156-166.